

Analyticko-didaktické praktikum

8

Teorie

Nadaný a neprospívající žák

Výrazem „*nadaný*“ jsou označovány dva různé druhy schopností:

- **školní nadání** – schopnost přijmout, analyzovat a reprodukovat informace,
- **tvořivá produktivita** – schopnost vytvářet nové informace.

Nadaný a neprospívající žák

Výrazem „**neprospívající žák**“ označujeme žáka, který částečně nebo zcela nedokáže splnit požadavky, které na něj učitel klade.

Oficiálně je to žák, který je v jednom či více předmětech hodnocen nedostatečně na vysvědčení, skládá opravné zkoušky nebo opakuje ročník.

Nadaný žák

Charakteristika podle J. Konečného:

- žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky;
- odpovídá rychle s jistotou;
- snadno a rychle chápe učivo;
- často má tvořivé odpovědi;
- spontánně se zajímá o další informace;
- chce projevit a uplatnit své znalosti a dovednosti.

Nadaný žák

Pasche formuluje tzv. tří okruhovou koncepci nadání

- nadprůměrné schopnosti,
- nasazení,
- tvořivost.

Nadaný žák

- Všeobecné intelektové schopnosti
- Jednotlivou akademickou způsobilost
- Kreativní, produktivní myšlení
- Schopnost vůdcovství
- Psychomotorické vlastnosti

Typy nadaných žáků

- Bezproblémové dítě
- Aktivní až hyperaktivní dítě
- Uzavřené nekomunikativní dítě

Formy práce s nadanými žáky

Vnější diferenciaci - jde o formy výuky, ve které jsou nadanější žáci oddělováni od ostatních.

- Jedná se o např. o třídy s rozšířenou výukou (jazyků, matematiky aj.), přechod žáků základní školy na víceletá gymnázia.

Formy práce s nadanými žáky

Vnější diferenciaci

Kritika vnější diferenciaci. Objevují se obavy z vytváření zcela nenormální společnosti, ztráta komunikace, pochopení s jinak myslícími a jednajícími lidmi.

Předčasná diferenciaci nadaných dětí může vést až k perfekcionismu, což může negativně ovlivňovat jejich vývoj.

Formy práce s nadanými žáky

Vnitřní diferenciace – jde o spolupráci a rozvoj žáků různého nadání ve výuce.

Vhodné formy výuky pro rozvíjení nadání:

- práce ve skupinách,
- složitější úkoly pro nadanější žáky,
- olympiády a soutěže, volitelné a nepovinné předměty, zájmové kroužky.

Formy práce s nadanými žáky

Vnitřní diferenciacce

Pokud nejsou děti diferencovány ve výuce, nastanou většinou problémy - nadané děti si mohou zvykat na bezproblémové proplouvání, aniž by vyvíjely zvýšené úsilí.

Největším problémem pro učitele je správná diagnostika stupně a zaměření nadání žáků.

Neprospívající žák

Špatné známky, obvykle negativní postoj k učení, učitelům, strach ze školy.

Příčiny:

- Nízká inteligence, poruchy učení (dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, ADD, ADHD, ...)
- Motivace, psychické vlastnosti žáka, chybějící vědomosti, dovednosti a návyky.
- Žákův aktuální stav, nezájem o učivo.

Příčiny neprospěchu

- **Endogenní** – mají původ uvnitř žáka (LMD, intelekt, charakter, učební styly)
- **Exogenní** – původ vně žáka (rodina, škola – učivo, učitel a vyučovací metody, konflikty, nezájem okolí, nadměrná motivace, ...)

Příčiny neprospěchu

- **Biologické** – LMD, fyzická konstituce, dyslexie (další poruchy dys)
- **Psychické** – intelekt, temperament, charakter, úroveň pozornosti
- **Sociální** – postavení rodičů, sociální klima školy, třídy, charakter společnosti

Další příčiny neúspěchu

Příčinou neúspěchu může být nadměrná **asertivita** nebo nezdravá **nesmělost**.

- asertivní chování x agresivní chování
- nesmělost (temperament, nízké sebehodnocení)

Deprese

- Dítě může trpět depresí ze školní práce.
- Skutečné depresi občas podlehne asi 10% dětí (častěji dívky).
- Deprese jsou těžko diagnostikovatelné – místo smutku může být zlost a podrážděnost.

Příznaky deprese

- Zhoršení školních výsledků, zlost, nuda, ztráta schopnosti se radovat, pláč, pocit, že ho nikdo nemá rád, negativní sebehodnocení, beznaděj, zájem o smrt či sebevraždu, špatné vztahy s vrstevníky.
- Pomoc: chválit, plánovat zvláštní radostné události, podpora v hrách i jiných činnostech.

Kázeň

- Rodina musí naučit dítě chápat pojem kázně.
- Ve škole se žáci učí vhodnému chování a zároveň se škola snaží zamezit nežádoucímu chování žáků, vypěstovat u nich sebekázeň.
- Méně kázeňských problémů → lepší prospěch, žáci chodí raději do školy.
- Přizpůsobení školním pravidlům → dobré přizpůsobení pravidlům v dalším životě.

Některé příčiny nekázně

- Nedostatek sebekázně (LMD),
- nevhodná organizace práce ve třídě,
- velká tolerance školy k problematickému chování,
- nejednotnost a absence prevence u pedagogů,
- důležitá je spolupráce s rodiči.

Opakování ročníku

- Propadnutí se navrhuje tehdy, neosvojil-li si žák dostatek dovedností k tomu, aby zvládl práci ve vyšším ročníku.
- Dítě tento fakt prožívá velmi negativně. V ČR propadá ročně průměrně 14 žáků z 1000.

Opakování ročníku

- Samotné opakování stejné látky dle stejných osnov nestačí ke vzpamatování a úspěšnému absolvování školy → recidiva.
 - Propadlíci mají více konfliktů, větší odpor ke škole, nespokojenost se sebou samým.
 - Opakování ročníku z důvodu nemoci je prospěšné.
- Jako prevence je důležitá komunikace učitel – rodič.